

TYGODNIK BBN

**PRZEGLĄD INFORMACJI
O BEZPIECZEŃSTWIE NARODOWYM
WRAZ Z KOMENTARZEM**

N u m e r 1 0 2

6 - 1 2 w r z e ś n i a 2 0 1 2 r .

- Zakończenie prac nad Raportem Komisji SPBN 3
- Wizyta szefa BBN w Izraelu 4
- Szczyt APEC we Władywostoku 5
- Posiedzenie RBN na temat obrony powietrznej 7
- Podsumowanie udziału PKW „Orlik 4” w misji „Baltic Air Policing” 8
- Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego w Kielcach 10
- Postępowanie Komisji Europejskiej przeciwko Gazpromowi 12
- Raport Komisji Europejskiej o gazie łupkowym 13

Kolegium redakcyjne: Zdzisław Lachowski
(przewodniczący), Marek Ajnenkiel, Czesław Juźwik,
Krzysztof Liedel, Jarosław Padzik, Paweł Pietrzak

Redaktor naczelny: Zdzisław Lachowski
Redaktor prowadzący: Marek Ajnenkiel
Redaktorzy: Katarzyna Przybyła, Kamil Sobczyk

W przygotowaniu komentarzy uczestniczyli:

Beata Belica
Adam Brzozowski
Czesław Juźwik
Witold Lewandowski
Tomasz Ochocki
Przemysław Pacuła
Rafał Rudźko
Paweł Turowski

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego

Departament Analiz Strategicznych
Wydział Monitoringu Informacji o Bezpieczeństwie
ul. Karowa 10, 00-315 Warszawa,
tel. + 48 22 695 18 77, faks + 48 22 695 18 63
e-mail: wmiob@bbn.gov.pl, bbn@bbn.gov.pl
www.bbn.gov.pl

Zakończenie prac nad Raportem Komisji SPBN

Komisja Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego zakończyła prace na początku września br. Raport Komisji, zawierający wyniki wielomiesięcznych prac, przekazany został prezydentowi Bronisławowi Komorowskiemu 7 września br. Prezydent RP po zapoznaniu się z materiałem zdecyduje o kierunkach dalszych działań.

Raport zawiera rezultaty przeprowadzonego po raz pierwszy w Polsce Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego (SPBN). Celem prac Komisji było wypracowanie odpowiedzi na kompleksowe pytanie: Jaki jest stan całłościowego bezpieczeństwa narodowego Polski, jakie można sformułować prognozy (scenariusze) zmian jego warunków w perspektywie 20 lat oraz jakie wynikają z nich możliwe strategiczne kierunki przyszłościowego kształtowania bezpieczeństwa Polski w wymiarze operacyjnym i preparacyjnym (transformacyjnym) oraz które spośród tych kierunków byłyby najbardziej pożądane (rekomendowane) dla optymalizacji osiągania celów strategicznych?

Powołana przez prezydenta Bronisława Komorowskiego Komisja SPBN dokonała analizy powyższej problematyki, wykorzystując ekspertyzy najważniejszych krajowych ośrodków analitycznych i czołowych ekspertów w tej dziedzinie, a także opracowania, oceny i analizy instytucji państwowych (rządowych) odpowiedzialnych za sprawy bezpieczeństwa.

Treść Raportu powinna stanowić merytoryczną podstawę dla władz państwowych do projektowania i podejmowania działań operacyjnych i transformacyjnych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego, szczególnie w przygotowaniu nowej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych dokumentów dyrektywnych, programowych i planistycznych o znaczeniu strategicznym.

Na podstawie Raportu zostanie opracowana Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego, adresowana do wszystkich struktur państwa oraz organizacji społecznych i obywateli, która powinna być impulsem oraz istotnym elementem tak dziś potrzebnej nowoczesnej edukacji w zakresie bezpieczeństwa. Opublikowanie Białej Księgi powinno stworzyć możliwość ukierunkowania, wzbogacenia i zintensyfikowania społecznej debaty na temat bezpieczeństwa, a przez to podwyższenia obywatelskiej wrażliwości i strategicznej świadomości Polaków w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego.

SPBN był nowatorskim przedsięwzięciem analityczno-organizacyjnym obejmującym w sposób kompleksowy i zintegrowany problematykę zewnętrznego i wewnętrznego, militarnego i pozamilitarnego bezpieczeństwa państwa. Wiele spraw zostało podjętych po raz pierwszy w takim wymiarze. Obok kwestii obronnych (militarnych) i ochronnych, w Przeglądzie zwrócono większą niż wcześniej uwagę na nowe obszary bezpieczeństwa, które stanowią coraz większe wyzwanie dla państwa. Są to przede wszystkim sprawy związane z bezpieczeństwem finansowym, energetycznym, demograficznym i cybernetycznym.

Do przeprowadzenia Przeglądu zostały zaangażowane, w ramach Komisji, w zasadzie wszystkie instytucje państwa zajmujące się sprawami bezpieczeństwa. Wśród ekspertów byli przedstawiciele parlamentu, prezydenta

RP, struktur rządowych, licznych organizacji pozarządowych, ośrodków naukowych i akademickich. Do prac nad Przeglądem włączono także wielu niezależnych ekspertów z różnych dziedzin. Zainteresowanie Przeglądem zwiększało się w czasie jego trwania. Dotyczyło to przede wszystkim instytucji rządowych, ale także niezależnych analityków, którzy wielokrotnie z własnej inicjatywy wskazywali na aspekty, które należałoby uwzględnić w opracowywanych materiałach, oraz przedstawiali w tym zakresie stosowne ekspertyzy. Doświadczenie wskazuje na potrzebę angażowania instytucji rządowych w tego typu przegląd od samego jego początku.

W czasie trwania SPBN zostały nawiązane relacje między różnymi instytucjami i ekspertami zajmującymi się bezpieczeństwem; wypracowano także dobre zasady współpracy i współdziałania. Rozwijanie tych doświadczeń wydaje się być wręcz koniecznością. Kontynuacja ta mogłaby odbywać się przez stworzenie stałego forum debat na wybrane tematy bezpieczeństwa, takie jak nowelizacja Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa, interesy narodowe i cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa, przyszłość NATO, rozwijanie Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, edukacja w dziedzinie bezpieczeństwa itp.

Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego zapoczątkował nową jakość w kształtowaniu polskiej kultury strategicznej. Wzbudził duże zainteresowanie zarówno w kraju, jak i za granicą. Jego sukcesem jest rozpoczęcie szerokiej debaty o bezpieczeństwie, analizowanym w sposób kompleksowy, całościowy. Należy oczekiwać, że wnioski końcowe Przeglądu spowodują podjęcie odpowiednich działań transformacyjnych zmierzających do stworzenia zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Wizyta szefa BBN w Izraelu

5-6 września 2012 r. szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego Stanisław Koziej – na zaproszenie przewodniczącego Rady Bezpieczeństwa Narodowego Państwa Izrael (RBNI) i doradcy premiera Benjamina Netanjahu gen. Jaakowa Amidrora – przebywał z wizytą w Izraelu. Przedmiotem rozmów były m.in. sytuacja bezpieczeństwa w regionie Bliskiego Wschodu, planowanie strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa, rozwój technologii obrony przeciwrakietowej, przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym oraz proliferacji broni masowego rażenia¹.

Wizyta szefa BBN Stanisława Kozieja w Izraelu potwierdziła obustronną wolę rozwijania dialogu w obszarze bezpieczeństwa. Wcześniej, w lutym br., przewodniczący Rady Bezpieczeństwa Narodowego Państwa Izrael złożył wizytę w Warszawie na zaproszenie szefa Biura.

Izrael jest dla Polski perspektywicznym partnerem, szczególnie w obszarze modernizacji sił zbrojnych. Zgodnie z decyzją prezydenta Bronisława Komorowskiego, jednym z priorytetów modernizacji technicznej na lata 2013-2022 będzie unowocześnienie systemu obrony powietrznej, w tym przeciwrakietowej. Rozwiązania izraelskie w tym zakresie są wysoko zaawansowane, sprawdzone w działaniu i mogłyby stanowić poważną ofertę dla Polski, mogącą znacznie wzmocnić jej potencjał obronny.

Rozwój współpracy między BBN i RBNI będzie także obejmował wymianę doświadczeń w strategicznym planowaniu w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego. W obszarze wzajemnego zainteresowania pozostają również najbardziej istotne kwestie związane z bezpieczeństwem na Bliskim Wschodzie, w tym w szczególności rozwój sytuacji wokół irańskiego programu nuklearnego, perspektywy bliskowschodniego procesu pokojowego oraz wydarzenia zachodzące w regionie związane z tzw. arabską wiosną.

Szczyt APEC we Władywostoku

2-9 września 2012 r. we Władywostoku miało miejsce spotkanie Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC), zakończone szczytem głów państw i szefów rządów państw członkowskich. Członkowie organizacji za priorytety uznali: liberalizację handlu oraz regionalną współpracę gospodarczą, wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego, tworzenie bezpiecznych szlaków transportowych oraz współpracę w dziedzinie innowacji².

Prezydent Rosji Władimir Putin oświadczył, że Rosja chce stać się nowym centrum światowego handlu, łączącym Europę z Azją, m.in. dzięki kolei transsyberyjskiej i północnemu korytarzowi morskemu³. Z kolei sekretarz stanu USA Hillary Clinton przestrzegła kraje azjatyckie, aby nie dopuściły, by spory terytorialne podważyły współpracę w regionie⁴. Zadeklarowała również chęć normalizacji stosunków handlowych z Rosją. Minister spraw zagranicznych Rosji Siergiej Ławrow oświadczył natomiast, że Rosja będzie wspierać działania USA dotyczące nierozprzestrzeniania broni jądrowej⁵.

Spotkanie we Władywostoku było kolejnym szczytem Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku, zrzeszającej 21 państw, wytwarzających 58 proc. globalnego PKB oraz odpowiadających za 45 proc. światowego handlu. Rosja była gospodarzem tego wydarzenia po raz pierwszy. Władze rosyjskie wykorzystały możliwość zorganizowania szczytu do promocji własnego kraju, w tym Władywostoku i rosyjskich regionów dalekowschodnich. Tego typu wydarzenia sprzyjają bowiem umacnianiu międzynarodowej pozycji Federacji Rosyjskiej. W tym kontekście warto przypomnieć, że w następnych latach w Rosji odbędą się także inne prestiżowe imprezy międzynarodowe, m.in. zimowe igrzyska olimpijskie i mistrzostwa świata w piłce nożnej.

Szczyt we Władywostoku był jednak przede wszystkim okazją do podjęcia bieżących tematów bezpieczeństwa międzynarodowego. Rozmowy sekretarza stanu USA Hillary Clinton z rosyjskim prezydentem W. Putinem i ministrem spraw zagranicznych S. Ławrowem potwierdziły niestety brak porozumienia w sprawie kryzysu syryjskiego. Rosja w dalszym ciągu blokuje na forum Rady Bezpieczeństwa ONZ decyzję w sprawie sankcji wobec reżimu prezydenta Baszara Assada w obawie, że zostałyby wykorzystane do podjęcia międzynarodowej interwencji zbrojnej. Rosyjskie władze przywołują w tym kontekście operację NATO w Libii, gdzie – według nich – przekroczony został mandat ONZ.

Spotkanie państw członkowskich APEC zdominowały spory terytorialne. Chińska polityka eskalacji roszczeń terytorialnych w basenie Morza

Południowochińskiego i M. Wschodniocińskiego prowadzi do zaostrzenia stosunków z sąsiadami. Przyczyniła się też w pewnym stopniu do strategicznego zwrotu w polityce zagranicznej Stanów Zjednoczonych w kierunku Azji i Pacyfiku. Dodatkowo, napięcie w regionie podsycane jest również przez spory terytorialne między innymi krajami, np. Koreą Południową i Japonią.

Mimo tych problemów, uczestnikom szczytu udało się uzgodnić wspólną deklarację pt. „Integracja dla wzrostu gospodarczego, innowacji i rozwoju”, w której za priorytety uznano m.in. powstrzymanie się do 2015 r. przed działaniami protekcjonistycznymi oraz zmniejszenie stawek taryfowych na towary „ekologiczne” do 5 proc. w ciągu 3 lat, co służyć ma rozwojowi handlu w regionie.

Posiedzenie RBN na temat obrony powietrznej

12 września br. w siedzibie Biura Bezpieczeństwa Narodowego odbyło się posiedzenie Rady Bezpieczeństwa Narodowego poświęcone koncepcji obrony przeciwrakietowej w ramach systemu obrony powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej. Koncepcja zakłada wyposażenie Sił Zbrojnych RP w zdolności zwalczania rakiet – podstawowego obecnie środka przenoszenia siły uderzeniowej (rażenia) – którymi Wojsko Polskie nie dysponuje. Kwestie szczegółowe przedstawili szef BBN Stanisław Koziej oraz minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak.

Polski system obrony przeciwrakietowej ma stanowić wkład do systemu natowskiego, którego budowę uzgodniono podczas ostatniego szczytu Sojuszu w Chicago. Na konferencji prasowej po zakończeniu posiedzenia RBN prezydent Bronisław Komorowski poinformował, że w najbliższym czasie przedstawi projekt nowelizacji ustawy z 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej SZ RP, gwarantujący stabilne finansowanie programu budowy systemu obrony powietrznej. Prezydent wyraził również nadzieję na współdziałanie wszystkich sił politycznych w sprawie tak ważnej dla obronności kraju. Rozpoczęcie finansowania programu ma nastąpić w 2014 r. (zależnie od losów ustawy w parlamencie), a zakończenie projektu powinno nastąpić w ciągu 10 lat. Prezydent B. Komorowski polecił szefowi BBN S. Koziejowi przeprowadzenie konsultacji z przedstawicielami wszystkich środowisk parlamentarnych w celu przybliżenia koncepcji systemu obrony przeciwrakietowej oraz zasygnalizowania dalszych planów reform polskiego systemu obronnego⁶.

Rakiety stanowią realne zagrożenie na współczesnym polu walki, ale mogą również służyć jako środek nacisku lub szantażu polityczno-strategicznego. Ich ewentualne użycie daje możliwość ataku z zaskoczenia.

Istnieje wiele różnych klasyfikacji systemów rakietowych, uwzględniających zasięg, wielkość i charakter przenoszonego ładunku, mobilne lub stacjonarne wyrzutnie, rodzaj paliwa, liczbę głowic itd. W okresie zimnej wojny systemy przeciwrakietowe, mimo swojego defensywnego charakteru, były jednym z najważniejszych elementów rokowań dotyczących ograniczenia zbrojeń strategicznych. Główne strony ówczesnego układu bipolarnego obawiały się, że systemy obrony przeciwrakietowej mogą naruszyć zasadę gwarancji wzajemnego zniszczenia (mutual assured destruction) w przypadku użycia broni jądrowej przenoszonej przez rakiety balistyczne, która – paradoksalnie – skutecznie zapobiegała pokusie sięgnięcia po ten środek przez którekolwiek z mocarstw. Sprawy te regulował układ ABM (Anti-Ballistic Missile Treaty) podpisany w Helsinkach w 1972 r., który ze względu na zmianę globalnych uwarunkowań bezpieczeństwa został jednostronnie wypowiedziany przez Stany Zjednoczone w 2001 r. Prezydent USA George W. Bush tłumaczył wówczas, że obowiązujący prawie trzydzieści lat układ ogranicza możliwość obrony obywateli USA przed atakami z użyciem pocisków rakietowych ze strony terrorystów i państw zbójceckich.

Dzisiejsza wielowymiarowość i nieprzewidywalność zagrożeń związanych z rozprzestrzenianiem się terroryzmu i działaniami niektórych państw dążących do wejścia w posiadanie zarówno broni jądrowej, jak i środków jej przenoszenia –

rakiet balistycznych różnych zasięgów – oraz proliferacja tych narzędzi spowodowały podjęcie problemu obrony przeciwrakietowej przez NATO. Biorąc pod uwagę nowe realia stosunków międzynarodowych, w czasie szczytów Sojuszu w Lizbonie, a następnie w Chicago zdecydowano o sojuszniczym, uniwersalnym charakterze budowanego systemu. W uproszczeniu: system sojuszniczy będzie sumą systemów narodowych, ze zintegrowanymi elementami kierowania i dowodzenia. Wiarygodność sojusznicza i konieczność modernizacji sił zbrojnych w sposób uwzględniający najbardziej prawdopodobne zagrożenia militarne nie pozostawia Polsce dużego pola manewru. Pragnąc realnie uczestniczyć w zapewnianiu bezpieczeństwa państwa, a także mając na względzie sojusznicze zobowiązania oraz dzisiejsze potrzeby operacyjne, Siły Zbrojne RP muszą zostać wyposażone w zdolności obronne odpowiadające dzisiejszym zagrożeniom, w tym w nowoczesne środki obrony powietrznej obejmujące zdolność do zwalczania rakiet. Jak podkreślił prezydent B. Komorowski, chodzi także o awans Polski w ramach NATO do kategorii krajów, które potrafią skutecznie zagwarantować podwyższone poczucie bezpieczeństwa własnej przestrzeni powietrznej (i swoich obywateli).

Projekt polskiego systemu obrony przeciwrakietowej znajduje się w fazie koncepcyjnej. Prezydent zaznaczył, że będzie to program skrojony na miarę naszych możliwości. Wbrew głosom sceptyków, nikt nie zamierza podejmować kosztownych, nierealnych wyzwań. Dlatego tak ważna jest prezydencka inicjatywa określenia ram finansowych projektu i zapewnienia stabilności budżetowej programu. O ostatecznym kształcie systemu przesądzi studium jego wykonalności. Warto również zauważyć, że rozwój techniczny i technologiczny ostatnich lat – zwłaszcza w odniesieniu do mocy obliczeniowej komputerów, efektywności oprogramowania, różnorodnych czujników, systemów sterujących, technik i technologii satelitarnych – zasadniczo zmienił możliwości w zakresie projektowania i implementacji tak złożonych systemów. Wiele potencjalnych elementów systemu jest dostępnych na rynku. Polska jest również bogatsza o wiedzę z już przeprowadzonych przez NATO studiów i analiz.

Podsumowanie udziału PKW „Orlik 4” w misji „Baltic Air Policing”

6 września 2012 r. na lotnisku wojskowym 22. Bazy Lotnictwa Taktycznego w Królewie Malborskim odbyło się uroczyste powitanie żołnierzy Polskiego Kontyngentu Wojskowego „Orlik 4” powracających z zakończonej niedawno misji NATO – „Baltic Air Policing”.

Żołnierze sił powietrznych pełnili służbę, strzegąc bezpieczeństwa przestrzeni powietrznej Litwy, Łotwy i Estonii, od 27 kwietnia do 31 sierpnia 2012 r. PKW „Orlik 4” liczył 99 żołnierzy, w tym 8 pilotów, a jego głównym wyposażeniem były 4 myśliwce MIG-29A. Zmianę – uzupełnioną żołnierzami z innych jednostek – po raz drugi wystawiła 22. Baza Lotnictwa Taktycznego z Malborka. Dowódcą kontyngentu był ppłk pil. Leszek Błach.

W czasie 128 dni pełnienia służby polscy lotnicy spędzili 250 godzin w powietrzu, wykonując około 100 lotów, w tym kilkanaście bojowych.

Przechwytywane przez Polaków wojskowe statki powietrzne – głównie myśliwskie, bombowe, transportowe i rozpoznawcze – nie naruszyły chronionej przestrzeni powietrznej. 31 sierpnia br. nastąpiło ostateczne przekazanie obowiązków misji „Baltic Air Policing” Siłom Powietrznym Republiki Czeskiej, które skierowały na potrzeby tej operacji 4 samoloty JAS-39 Gripen C⁷.

Zakończony niedawno udział Polaków w misji „Baltic Air Policing” był 29. sojuszniczym dyżurem bojowym – czwartym z udziałem polskich pilotów. Po raz kolejny został on bardzo wysoko oceniony przez państwa-gospodarzy. Wyrazem uznania dla profesjonalizmu pilotów i personelu zabezpieczającego loty było uhonorowanie członków polskiego kontyngentu medalem Air Policing, ustanowionym wspólnie przez ministrów obrony Litwy, Łotwy i Estonii. Po powrocie do kraju żołnierze PKW „Orlik 4” zostali dodatkowo odznaczeni Błękitnymi Skrzydłami 2012.

Czynny udział Polski w misji „Baltic Air Policing” stanowi realny wkład w budowanie zdolności kolektywnej obrony NATO. Jest przykładem implementacji Inicjatywy smart defence – sztandarowego projektu Sojuszu Północnoatlantyckiego – który uzyskał priorytet zgodnie z ustaleniami tegorocznego szczytu NATO w Chicago. Niepodzielność bezpieczeństwa Sojuszu obliuguje jego członków, zgodnie z art. 5 traktatu waszyngtońskiego, do zapewnienia obrony wszystkim państwom członkowskim, zwłaszcza jeżeli ich zdolności w danym obszarze są niewystarczające. Polska, rozumiejąc potrzebę wsparcia wysiłków państw bałtyckich w zagwarantowaniu nienaruszalności ich przestrzeni powietrznej, już od 2006 r. bierze udział w misjach „Baltic Air Policing”. Polski minister obrony narodowej zadeklarował niedawno wolę kontynuacji tego zaangażowania w kolejnych rotacjach, co dodatkowo wpisuje się w umacnianie dobrosąsiedzkich stosunków Polski z państwami bałtyckimi.

Tegoroczna decyzja Sojuszu Północnoatlantyckiego o przedłużeniu misji „Baltic Air Policing” na czas nieokreślony przerwała spekulacje na temat jej horyzontu czasowego oraz odświeżyła idee funkcjonowania Sojuszu, jako organizacji dbającej o bezpieczeństwo wszystkich swoich członków. To właśnie bardziej efektywne i solidarne wykorzystywanie potencjałów obronnych sojuszników przyświecało wspomnianej wcześniej Inicjatywie smart defence, o której debatowano w Chicago.

Przedłużenie operacji nadzoru przestrzeni powietrznej daje pewien „oddech operacyjny” państwom bałtyckim, ale nie zwalnia ich od poszukiwania samodzielnych rozwiązań i wypracowania odpowiednich mechanizmów na przyszłość. Zasadna wydaje się tu rekomendacja Komitetu Wojskowego NATO, sugerująca państwom bałtyckim zwiększenie ich zaangażowania, przede wszystkim finansowego, we własne zdolności obronne, zgodnie z art. 3 traktatu waszyngtońskiego.

Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego w Kielcach

3-6 września 2012 r. w Kielcach odbył się jubileuszowy XX Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego (MSPO). Patronem honorowym imprezy był prezydent Bronisław Komorowski, który dokonał uroczystego otwarcia targów. W ceremonii uczestniczyli również: szef BBN Stanisław Koziej, minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak, minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski oraz szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego generał Mieczysław Cieniuch. W swoim wystąpieniu prezydent RP zwrócił szczególną uwagę na fakt, że w realizacji priorytetowych kierunków rozwoju Sił Zbrojnych RP – takich jak obrona powietrzna kraju, w tym obrona przeciwrakietowa – należy w maksymalnym stopniu wykorzystać możliwości tkwiące w polskim przemyśle obronnym. W opinii prezydenta RP, *know-how*, uzbrojenie, sprzęt oraz systemy prezentowane na MSPO stanowią dowód, że znaczna część rodzimych firm i przedsiębiorstw jest w stanie podjąć to wyzwanie, zwłaszcza we współpracy z zaawansowanymi technologicznie firmami zagranicznymi. W czasie targów prezydent Bronisław Komorowski spotkał się również z honorowymi gośćmi: ministrem obrony narodowej Włoch Giampaolo Di Paola oraz ministrem obrony Uzbekistanu gen. Kabulem Berdijewem.

Tegoroczne targi skupiły 400 wystawców z 29 krajów z całego świata. MSPO jest trzecim co do wielkości, po Paryżu i Londynie, tego typu przedsięwzięciem wystawienniczym w Europie. W ciągu czterech dni MSPO odwiedziło ponad 13 tys. gości. Targom towarzyszyły seminaria i konferencje naukowe poświęcone trendom rozwojowym wyposażenia i uzbrojenia oraz różnym aspektom bezpieczeństwa i obronności. W konferencji zorganizowanej przez Stowarzyszenie Euro-Atlantyckie, „Tarcza antyrakietowa i system obrony powietrznej – perspektywy dla Europy Środkowej”, jako panelista udział wzięł szef BBN Stanisław Koziej⁸.

Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego to nie tylko wystawa prezentująca najnowocześniejsze technologie, sprzęt i uzbrojenie wojskowe, ale także platforma dyskusyjna o niebagatelnym znaczeniu dla rozwoju polskiego przemysłu obronnego, służąca kontaktom potencjalnych klientów i dostawców. Jest to również okazja do poznania potrzeb i oczekiwań potencjalnych odbiorców. W ciągu dwudziestu lat organizowania targów, MSPO w Kielcach wypracował sobie renomę i uznanie wykraczające poza granice Polski.

Rozwiązania z zakresu techniki wojskowej – zaprezentowane na targach, szczególnie przez polskie przedsiębiorstwa – świadczą o stałym wzroście poziomu wiedzy i umiejętności środowiska naukowego i inżynierów, starających się sukcesywnie wychodzić naprzeciw oczekiwaniom odbiorcy, którym w tym przypadku jest przede wszystkim Wojsko Polskie. Coraz więcej uzbrojenia i sprzętu wojskowego trafia do Polskich Kontyngentów Wojskowych, w tym głównie do Afganistanu, gdzie w sposób znaczący podnoszą poziom bezpieczeństwa żołnierzy. Bezzałogowe systemy bojowe i rozpoznawcze mają ogromną szansę stać się w najbliższych latach swoistą wizytówką polskiej zbrojeniówki na świecie.

MSPO od wielu lat wspierany jest przez ministerstwa: obrony narodowej, gospodarki, spraw zagranicznych, skarbu państwa, nauki i szkolnictwa wyższego, a także Siły Zbrojne RP. Jak co roku, najlepsze produkty prezentowane na targach w poszczególnych kategoriach zostały nagrodzone nagrodą prezydenta RP – „Defenderem” oraz wyróżnieniami ministra obrony narodowej i ministra gospodarki. Podczas XX edycji MSPO „Defendera” otrzymał Wojskowy Instytut Chemii i Radiometrii z Warszawy za przyrząd do rozpoznania skażeń chemicznych i promieniotwórczych PRS-1.

Postępowanie Komisji Europejskiej przeciwko Gazpromowi

4 września 2012 r. Komisja Europejska poinformowała o rozpoczęciu śledztwa w sprawie praktyk monopolistycznych rosyjskiego koncernu Gazprom⁹. Postępowanie wszczęto ze względu na podejrzenia o naruszanie przez rosyjski koncern art. 102 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Przepis ten dotyczy nadużywania pozycji dominującej, która – zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości – oznacza wykorzystywanie przez przedsiębiorstwo swojej siły do powstrzymywania konkurencji, przy jednoczesnym lekceważeniu partnerów handlowych¹⁰. Według art. 102, naruszenie takie może polegać na narzucaniu w sposób bezpośredni lub pośredni niesłusznym cen i warunków transakcji, nierównym traktowaniu partnerów oraz uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia niezgodnych z prawem zobowiązań dodatkowych. Inspektorzy unijni weszli zarówno do biur Gazpromu, jak i kooperujących z nim europejskich przedsiębiorstw.

Postępowanie KE jest szczególnie istotne w kontekście polityki energetycznej UE, zakładającej stworzenie jednolitego rynku gazu, na którym rosyjski koncern posiada pozycję dominującą. Wykonaniu tych planów służą zapisy tzw. trzeciego pakietu energetycznego. Zakłada on przede wszystkim swobodę korzystania z infrastruktury przesyłowej oraz zarządzanie nią przez niezależnych operatorów. Ma to umożliwić państwom członkowskim uzyskiwanie gazu z różnych źródeł, co korzystnie wpłynie na stan ich bezpieczeństwa energetycznego.

Rozwiązania przyjęte przez UE stanowią zagrożenie dla interesów Gazpromu. Rosjanie wielokrotnie krytykowali zapisy trzeciego pakietu energetycznego, gdyż wiele gazociągów przebiegających przez teren UE znajduje się bezpośrednio lub pośrednio pod ich kontrolą, dając im pozycję dominującą. Taka struktura własnościowa szlaków przesyłowych może wpływać na wysokość cen surowca. Jest to widoczne szczególnie w zmonopolizowanym przez Rosjan regionie Europy Środkowo-Wschodniej i stanowi jeden z najistotniejszych problemów bezpieczeństwa energetycznego leżących tam państw. Swoboda dostępu do sieci przesyłowej umożliwić ma większą konkurencję opartą na zasadach wolnego rynku i stanowić fundament jednolitego europejskiego rynku gazu.

Rozpoczynając postępowanie przeciwko Gazpromowi, KE dała wyraźny sygnał swojej determinacji w obronie prawa UE i egzekwowaniu od podmiotów zewnętrznych konieczności jego respektowania. W obliczu prowadzonego dochodzenia Polska powinna dokonać wszelkich starań, aby zaangażowane w postępowanie instytucje rządowe RP w pełny sposób poinformowały organy unijne o obecnym stanie prawnym stosunków z Gazpromem. KE dysponuje bowiem instrumentami, takimi jak prawo do zmiany zapisów dotychczas obowiązujących kontraktów oraz przekształcenia struktury przedsiębiorstwa, które mogą być zastosowane w celu wyeliminowania groźby dalszego nadużywania pozycji dominującej przez dany podmiot. KE może również nałożyć sankcję w postaci kary finansowej. Z punktu widzenia Polski, najbardziej istotna

byłaby zmiana niezgodnych z regulacjami unijnymi zapisów kontraktów oraz przekształcenie strukturalne Gazpromu. Swobodny dostęp do infrastruktury i większa konkurencja na rynku gazu mogą także spowodować spadek cen surowca. Jest to zatem kwestia łącząca interes zarówno Polski, jak i pozostałych państw członkowskich, zwłaszcza w kontekście europejskiego kryzysu ekonomicznego.

Prawo unijne daje Polsce możliwość bezpośredniego udziału w postępowaniu przeciwko Gazpromowi. Instrumentem tym jest współpraca KE z sądami i organami ochrony konkurencji państw członkowskich, zarówno w zakresie dostępu do informacji, jak i przeprowadzenia konsultacji, poprzedzających wydanie przez Komisję decyzji. Dodatkowy element stanowić mogą odpowiednie działania na szczeblu politycznym, których celem powinno być przekonanie instytucji unijnych oraz pozostałych państw członkowskich do konieczności przestrzegania zapisów trzeciego pakietu energetycznego przez wszystkie podmioty działające na unijnym rynku.

Raport Komisji Europejskiej o gazie łupkowym

W ubiegłym tygodniu Komisja Europejska opublikowała trzy raporty dotyczące zagadnień związanych z eksploatacją gazu łupkowego, z których dwa nie wskazują na ryzyka przy produkcji. Trzeci podkreśla natomiast zagrożenia dla środowiska naturalnego wynikające z eksploatacji surowca i postuluje zaostrzenie prawa w tym zakresie¹¹. Rzecznik komisarza do spraw środowiska zapowiedział rozpoczęcie prac nad nowymi regulacjami¹².

Raport zawierający rekomendacje zmiany istniejącego prawa UE został przygotowany przez ośrodek badawczy z Wielkiej Brytanii na zamówienie dyrektora generalnego do spraw środowiska KE. Przedstawia zagrożenia środowiskowe, wśród których wyszczególniono m.in. niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód gruntowych, wysoką emisję gazów na miejscu produkcji oraz zagrożenia wynikające z hałasu oraz wzmożonego ruchu transportowego. Raport powiela znajdujące się w obiegu tezy formułowane przez ośrodki badawcze niechętne eksploatacji gazu łupkowego, które zostały już obalone w wyniki badań terenowych i za pomocą krytycznej analizy naukowej.

Tezę o zagrożeniu czystości wód gruntowych i powierzchniowych przez szczelinowanie sprawdza w sposób ciągły tylko jedna instytucja badawcza, którą jest amerykańska agencja rządowa (United States Environmental Protection Agency, EPA). Liczne badania przeprowadzone przez EPA nie potwierdziły wypadków zanieczyszczenia wód. Z kolei teza dotycząca wzrostu emisji gazów została zaczerpnięta wprost z dyskusyjnego raportu prof. Roberta Howartha. Ten amerykański badacz, chcąc zanegować sens wydobycia gazu niekonwencjonalnego, twierdził, że podczas procesu transportu surowca oraz szczelinowania skał do atmosfery przedostaje się metan oraz gazy cieplarniane w ilościach porównywalnych ze spalaniem węgla. Choć przytoczone koncepcje zostały obalone, to nadal popularyzowane są przez środowiska niechętne eksploatacji gazu łupkowego.

Raport podkreślający zagrożenia środowiskowe wpisuje się w logikę sporu między zwolennikami i przeciwnikami eksploatacji gazu łupkowego w Unii Europejskiej. Dziś trudno ocenić, czy sugestie zaostrezenia prawa ochrony środowiska zainicjują prace legislacyjne, jednak łatwo zauważyć, że dokument ten może być wykorzystywany do budowania negatywnego nastawienia lokalnych społeczności zamieszkujących tereny, gdzie planowana jest budowa kopalń gazu łupkowego.

WYSTĄPIENIA SZEFA BBN:

- [Szeft BBN: Koordynacja i integracja służb jest konieczna](#)

Przypisy:

¹ bbn.gov.pl, 6 września 2012 r.

² apec2012.ru

³ [RIA Novosti](#), 9 września 2012 r.

⁴ [BBC](#), 9 września 2012 r.

⁵ [IAR](#), 8 września 2012 r.

⁶ bbn.gov.pl, 12 września 2012 r., prezydent.pl, 12 września 2012 r.

⁷ altair.com.pl, 23 kwietnia 2012 r.; wp.mil.pl, 23 kwietnia 2012 r.;

altair.com.pl, 7 września 2012 r.; army.cz, 27 sierpnia 2012 r.;

airpolicing.wp.mil.pl, 31 sierpnia 2012 r.

⁸ targikielce.pl; bbn.gov.pl, 3 września 2012 r.

⁹ europa.eu, 4 września 2012 r.

¹⁰ Orzecznictwo ETS, sprawa 27/76 z 14 lutego 1978 r.

¹¹ [Support to the identification of potential risks for the environment and human health arising from hydrocarbons operations involving hydraulic fracturing in Europe](#), dyrekcja generalna do spraw środowiska KE, ec.europa.eu, 10 sierpnia 2012 r.

¹² [PAP](#), 7 września 2012 r.